

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

La poètica de la tendresa de John Fante

PERFIL

NASCUT EL 1909, JOHN FANTE VA DEBUTAR EL 1938 AMB 'ESPERA LA PRIMAVERA, BANDINI', LA PRIMERA DE LES QUATRE NOVEL·LES SOBRE EL SEU 'ALTER EGO'. 'PREGUNTA-HO A LA POLS' ÉS LA SEGONA I VA APARÈIXER EN ANGLÈS EL 1939

DAMIÀ ALOU

Quan *Pregunta-ho a la pols*, la tercera novel·la de John Fante, es va reeditar el 1979, els editors americans van decidir que un pròleg de Charles Bukowski contribuiria a la comercialitat de la novel·la. El llibre s'havia publicat originàriament el 1939 i no havia assolit un gran èxit. La paradoxa era que Bukowski reconeixia al seu pròleg l'immens deute adquirit amb Fante, l'únic autor amb el qual s'havia identificat plenament en la seva joventut, passada entre la pobresa, l'alcohol i les drogues (quan podia). "Jo era jove –ens diu al pròleg– bevia i volia ser escriptor", i descriu la literatura nord-americana que s'escriu als 40 com una "commixtura de subtileza, ofici i forma, i així era llegida, ensenyada, ingerida i transmesa. Era un estratagema amable, un creure de la paraula molt elegant i curós".

Però això, evidentment, no era el que cercava Bukowski, creador d'una poètica de la brutícia, la marginalitat i els líquids corporals. De fet, només cal llegir el principi de *Pregunta-ho a la pols* per entendre què va trobar en Fante només amb una primera llegida: "Una nit seia al llit de la meua habitació d'hotel a Bunker Hill, al rovell de l'ou de Los Angeles. Era una nit important a la meua vida perquè havia de prendre una decisió sobre l'hotel. O pagava o me n'anava". El protagonista del llibre, Arturo Bandini, *alter ego* de Fante al voltant del qual acabaria escrivint una tetralogia, és, com Bukowski, un aspirant a escriptor que viu un dia a dia igual de precari que el seu. Fante escrivia sobre no res, sobre el transcórrer de l'existència, sobre algú que es buscava la vida i que de sobte la trobava i després la tornava a perdre, i aleshores s'enamorava i després es desenamorava, o això volia creure.

Subjectivisme romàntic

La seva literatura era d'un subjectivisme absolutament romàntic: no volia inventar un llenguatge com Hemingway, ni crear una poètica sudista com Faulkner, ni escriure la gran novel·la americana com Scott Fitzgerald, i tampoc era un moralista com Flannery O'Connor. Només volia parlar d'ell i del que li passava a algú com ell, contar episodis de la seva adolescència (a *Espera la primavera, Bandini*) i la posterior evolució del personatge (a *Carretera a Los Angeles* i *Somnis de Bunker Hill*). No amb la cruïlla que ho faria després Bukowski, sinó amb tendresa, amb un lirisme quotidià que s'escampava en les seves descripcions, en el relat de com la vida passa i de vegades fa mal,

PREGUNTA-HO A LA POLS
JOHN FANTE
EDICIONS DE 1984
TRADUCCIÓ DE
MARTÍ SALES
224 PÀG. / 16,90 €

de vegades ennuega d'amor i de vegades fa plorar. El nus del relat és la relació de Bandini amb una noia mexicana, la Camilla, una relació que en cap moment és fàcil i que fins i tot el porta a una irònica reflexió sobre l'orgull d'haver nascut als Estats Units.

No cal llegir gaire per comprendre per què Bukowski diu que Fante era el seu "déu": sonava autèntic, ni més ni menys. Era algú que volia arribar al moll de l'os de l'existència per la via poètica de la veritat: hi ha més sociologia al capítol 6 d'aquesta novel·la, quan parla dels insults que els americans de soca-rel havien dedicat als italians com ella, que en qualsevol voluminos tractat. Una altra vegada és Bukowski que descriu perfectament l'estil de Fante: "Cada frase tenia la seva pròpia força i les següents també. L'essència de cada frase donava forma a la pàgina, la sensació que havia estat esculpida. Allà, per fi, hi havia un home que no tenia por de les emocions. L'humor i el dolor estaven barrejats amb una simplicitat superba". I sí, la veritat és que continua sent una lliçó, no sé si de com s'ha d'escriure, però sí que cal començar a escriure.

Sorprenentment aquesta traducció de *Pregunta-ho a la pols* de Martí Sales és la segona que es publica en català. La primera va aparèixer el 1988, acompanyada d'*Espera la primavera, Bandini*, totes dues a Empúries amb traducció de Joan Ayala. Comparant les dues potser la de Martí Sales és una mica més llegívola, més idiomàtica, i potser llisca una mica millor (sense menysprear en absolut la d'Ayala). Fa 28 anys vaig ressenyar aquesta mateixa novel·la amb el mateix entusiasme i la mateixa emoció. Espero que ara tingui més sort. ♦♦

"JOHN FANTE SONAVA AUTÈNTIC: ERA ALGÚ QUE VOLIA ARRIBAR AL MOLL DE L'OS DE L'EXISTÈNCIA PER LA VIA POÈTICA DE LA VERITAT"

WIKIPEDIA

Tintín al país dels banquers

JAUME CLARET

Per cada persona morta per un tauró, els humans assassinen uns dos milions d'esquals. La dada relativitza la relació entre

les dues espècies, però no fa menys perillós l'oceà. *Nedant entre taurons* també es capbussa, en aquest cas a la City, per mirar d'entendre aquell hàbitat –"un sistema subtil de codis i costums"– i, d'alguna manera, humanitzar els seus habitants: banquers, reguladors, matemàtics, advocats i experts diversos.

Allarg de dos anys i mig, Joris Luyendijk, periodista holandès de *The Guardian*, va acumular dues-centes entrevistes per mirar d'entendre i fer entendre als seus lectors un món tan

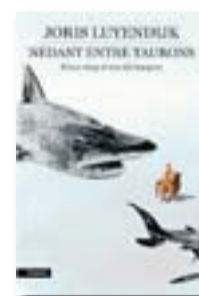
decisiu com aliè. Reconvertit l'inicial blog periodístic en llibre, el relat analitza els orígens i conseqüències del crac del 2008 i s'estructura a partir d'una corba d'aprenentatge que facilita, successivament, la comprensió, el pànic, l'estupefacció, la ràbia i la preocupació.

Segons Luyendijk, la crisi no va ser fruit d'una conspiració generalitzada, però la seva gravetat va posar el món, tal com el coneixem, al caire de l'abisme. Tot plegat –inclòs l'histerisme amb què la mateixa City va reaccionar–, va traduir-se en una llarga llista de mesures que, per desgràcia, buscaven "combatre els símptomes en lloc de la causa". I és

que el problema no rau en les formes, sinó en el fons sobre el qual s'articulen els mercats. No serveixen de res les "milers de persones que tenen la feina de prevenir escàndols i cracs" si, paral·lelament, les elits d'aquests mateixos bancs es mouen en un ambient d'amoralitat i curterminisme.

Un accelerador del capitalisme

No ha canviat res. Davant d'aquesta evidència, Luyendijk renega i, tot seguit, aventura una possible cura que ataquí el cor del problema: els incentius com a única norma i mesura. Enfront d'aquest accelerador del capitalisme sense ànima ni moral, es fa la defensa clàssica d'una

NEDANT ENTRE TAURONS
JORIS LUYENDIJK
EMPÚRIES /
MALPASO
TRAD. E. RIERA /
E. ROIG
272 PÀG. / 19,50 €

regulació dels mercats que impedeixi, en primer lloc, la creació de monstruosos oligopolis –si és "massa gran per fer fallida és massa gran per existir"– i, en segon lloc, la no assumptió de responsabilitats.

Segurament, tant el diagnòstic com la prescripció són encertats, el problema és fer-los efectius. Aconseguir-ho demana una ciutadania formada per entendre les implicacions directes i quotidianes de l'economia globalitzada, i implicada per comprendre que només des de la política pot aspirar-se a trencar la creixent hegemonia dels mercats. No només cal la reforma, sinó que a més cal posar-la en marxa perquè, com li passa als taurons, si el mercat s'atura, s'ofega i es mor. ♦♦